

Norvegijos savivaldybėse ir apskrityse – realus bendradarbiavimas

Dr. Saulius NEFAS

Mykolo Romerio universitetas

Boleslavas DAŠKEVIČIUS

Šalčininkų savivaldybės

administracijos direktorius

Tęsiame ciklą pasakojimų apie Norvegijos savivaldą, su kuria susipažinti turėjo galimybes Lietuvos savivaldybių merai, administracijos vadovai ir darbuotojai, seniūnai vizitų į Norvegiją metu.

Bendradarbiavimo samprata. Norvegai bendradarbiavimą skirsto į neformalų, kai sudaromos bendradarbiavimo sutartys, ir formalų, kai sukuriamas taryba arba įmonė. Teigiamas bendradarbiavimo puses norvegai nurodo šias: priimant naujus darbuotojus didesnė darbinė aplinka kelia kompetenciją, ir tai savivaldybės daro patrauklesniais darbdaviais; gerėja paslaugų veiksmingumas ir kokybė; paslaugų išgryninimas (dėl mažos apimties vienoje savivaldybėje paslaugos sujungiamos) sumažina bendro biudžeto apkarpymo riziką; susijungus bendrai projektinei veiklai galimos didesnės investicijos. Norvegai pastebi ir neigiamų pusių, kurios yra: sumažėja valdžios demokratinė kontrolė (įmonės administracija gali būti ir kitoje savivaldybėje, gali trūkti skaidrumo ir informacijos; pasyvesnės savivaldybės gali primesti standartus kitoms). Bet trūkumai yra gana menki, palyginti su gaunamu efektu, todėl Norvegijoje bendradarbiavimas vyksta įvairiais lygiais ir formomis.

Bendradarbiavimas teikiant paslaugas. Norvegijos savivaldybės yra socialines paslaugas teikiančios, o ne administruojančios institucijos. Mums natūraliai kyla klausimas, o kas administruoja. Tokiu atveju administratoriais tampa paslaugos gavėjai, o pats veiksmingiausias administravimo būdas yra paslaugų teikėjų ir vartotojų bendradarbiavimas. Juk nepasiskusi centrinei valdžiai, kad kažkas kažką daro blogai, kaip ir nepasiskusi pats sau. Bendradarbiavimas vyksta vartotojų tarybose, kurios yra suburtos prie kiekvieno savivaldybės skyriaus. Šios tarybos analizuoja paslaugų kokybę, siūlo patobulinimus.

Bendradarbiavimas jaunimo taryboje. Prie savivaldybės tarybų veikia jaunimo tarybos. Faktiškai jose būna po du atstovus nuo kiekvienos mokyklos (atstovų amžius nuo 13 iki 20 metų, o nuo 6 iki 12 metų mokyklų atstovai sudaro stebėtojų tarybą – taip stengiamasi kuo anksčiau įtraukti jaunimą į vietos reikalų tvarkymą). Jaunimo tarybos nariai patys nusprendžia, kur jie panaudos savivaldybės biudžete jaunimui skirtus pinigus. Bet iki sprendimo rengiami projektai, o rengimo metu vyksta konsultacijos su savivaldybės darbuotojais ir tarp mokyklų, kad parengtas projektas būtų kuo geresnis. Tarybos nariai dalyvauja mokant jaunimo tarybos narius sprendimo priėmimo ir vietos politikos paslapčių.

Bendradarbiavimas rengiant strateginį planą. Norvegijos savivaldybių gyventojų pilietiškumas pasireiškia galvojant, kad savivaldybės ateitis priklauso ne tik politikams, bet visiems savivaldybės gyventojams. Kadangi ateitis nustatoma strateginiame plane, todėl gyventojai aktyviai dalyvauja jį rengiant – darbo grupėse, internetinėse ir viešose diskusijose, tarybos posėdžiuose.

Askimo savivaldybės meras Trygve Westgardas pasakojo, kad rengiant planą informacija iš gyventojų surenkama raštu, o apibendrinimas aptariamas su gyventojais. Tada daromas marketingo planas – kodėl Askime gera gyventi? Dabar rengiamame jų strateginiame plane išryškėjo du prioritetai – mokykla ir namai neigaliesiems. Kadangi viskas daroma iš savivaldybės biudžeto, reikia sutarti, kaip bus įgyvendinamos kitos paslaugos, nes jų finansavimas sumažės. Vyksta debatai vartotojų tarybose, svarstomi įvairūs rodikliai, kurie rodo, kiek pakils paslaugų lygis pastačius naują mokyklą ar senelių namus ir kiek pablogės arba bent kurį laiką negerės kitos paslaugos. Į mums rūpimą klausimą, ką darys politikai, jei nesutars arba kitų paslaugų kokybė pablogės, meras ramiai atsako – nestatys ir ateityje vėl tarsis.

Bendradarbiavimas apskrityje. „2015 m. Ostfoldo apskrities kompetencijos iniciatyva“ turėtų tapti nauja regiono struktūrinės pertvarkos programa. Jos metu įgyvendinami įvairūs projektai, vykdoma įvairi veikla, ir tai padės Ostfoldui 2015 m. tapti pagrindiniu kūrybiškumo ir naujovių regionu

Norvegijoje. Bendradarbiaujant su vietinėmis, regioninėmis ir nacionalinėmis jėgomis galima kitaip paskirstyti išteklius. Iniciatyvos įgyvendinimo metu atitinka tris skirtingus procesus (sritis):

- Regioninė mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros kompetencija: žinių kaip verslo subjektų plėtros šaltinio ir priemonės pasiekiamumo užtikrinimas;
- Mokymas švietime: procesas, ugdantis reikiamas pagrindines augančiosios kartos žinias ir kuriantis paskatas už kūrybiškumą ir naujoves;

- Sistemos ir grupės: rėmimasis esamomis regiono sistemomis ir siekis padėti joms sustiprėti nacionalinėje ir tarptautinėje aplinkoje.

Tikslinės grupės yra trys. Tai žmonės, turintys idėją, kuri yra dar pačiame pradiname etape; veikiantys verslo subjektai, dėmesį skiriantys plėtrai, ir augančioji karta.

Bendradarbiavimas tarp skirtingų šalių savivaldybių. Geteborgo ir Oslo (GO) bendradarbiavimas prasidėjo 1995 m., kai tarp Oslo ir Geteborgo miestų (savivaldybių) buvo užmegzti partnerystės ryšiai. 2003 m. lapkričio mėn. GO bendradarbiavimas išaugo ir apėmė Norvegijos Akershuso ir Ostfoldo apskritis ir Švedijos Vastr Gotalando regioną. Pagrindinis tikslas – paversti regioną kuo patrauklesne ir konkurencingesne vieta verslui vykdyti. Per GO partnerystę siekiama sustiprinti GO regioną, palyginti su kitais Europos regionais. Tai pasiekti tikimasi skatinant ekonomikos ir kultūros plėtrą ir tvarų vystymąsi, išsaugant ir vystant bendrąsias regiono vertybes. GO bendradarbiavimo organizaciją sudaro GO taryba, kuriai atstovauja politikai, universitetai ir verslo subjektai, administracinė ryšių palaikymo grupė, šešios darbo grupės, veikiančios įvairiose visuomenės srityse, ir sekretoriatas.

Pamąstymui. P. Drucker, vadybos guru, jau prieš dešimtmetį rašė, kad ne konkurencija, o bendradarbiavimas yra verslo pažangos variklis. Teoriniai pamąstymai kartais prasilenkia su realybe, bet tai, kad bendradarbiavimas Norvegijos savivaldybėse yra darbo kultūros dalis, nekelia abejonių. Kai mūsų delegacija paklausė, kas motyvuoja savivaldybes dirbti geriau, atsakymas buvo toks: savigarpa, įsitikinimas, kad taip turi būti. □